

Τεύχος 15 (2019) 50-63
<http://www.jstar.gr>

Ο αθλητικός χειμερινός τουρισμός στην Ελλάδα

Α. Παναγοπούλου, Ι. Τριγώνης, Γ. Υφαντίδου

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο τουρισμός έκανε την εμφάνισή του από την αρχαιότητα και με το πέρασ των χρόνων δημιουργήθηκαν διάφορες μορφές. Στην Ελλάδα είναι αρκετά ανεπτυγμένος ο καλοκαιρινός τουρισμός αλλά τα τελευταία χρόνια πολλοί είναι αυτοί που έλκονται από τις δραστηριότητες του χειμερινού τουρισμού. Σκοπός της εργασίας είναι να διερευνήσει την ανάπτυξη ή μη του αθλητικού χειμερινού τουρισμού στην Ελλάδα και το προφίλ των ανθρώπων που επιλέγουν να ασχοληθούν με δραστηριότητες του χειμερινού τουρισμού. Οι δραστηριότητες του χειμερινού αθλητικού τουρισμού είναι συνυφασμένες με το χιόνι και το βουνό. Με αυτές τις μορφές τουρισμού μπορεί να ασχοληθούν όλα τα άτομα ανεξαρτήτου φύλου και ηλικίας. Ο βαθμός δυσκολίας των δραστηριοτήτων ποικίλει ανάλογα με την φυσική κατάσταση του κάθε ατόμου. Ανεξάρτητα με την ενασχόληση των ατόμων με τα χειμερινά αθλήματα, οι κλιματολογικές αλλαγές δεν επιτρέπουν τη μεγάλη διάρκεια της χειμερινής περιόδου. Παρά τις κλιματολογικές αλλαγές, έχουν γίνει πολλές επενδύσεις ανάπτυξης και ικανοποίησης των επισκεπτών τους. Ένας άλλος κατασταλτικός παράγοντας που αποτρέπει πολλούς να ασχοληθούν μ' αυτά τα αθλήματα είναι η οικονομική κρίση. Τέλος, παρ' όλα τα προβλήματα των ημερών, η Ελλάδα τείνει να έχει προοπτικές ανάπτυξης σ' αυτό τον τομέα.

Λέξεις κλειδιά: τουρισμός, είδη τουρισμού, χειμερινός τουρισμός, τουρισμός στην Ελλάδα

Εισαγωγή

Η λέξη τουρισμός προέρχεται από τη γαλλική λέξη *tour* και την αγγλική *touring*, που δηλώνει τη μετακίνηση ατόμων ή ομάδων ανθρώπων από την περιοχή στην οποία κατοικούν σε μια άλλη, με σκοπό την ψυχαγωγία, την εξερεύνηση και την εκμάθηση νέων αντικειμένων, όπως επίσης και τη σύναψη εμπορικών και επαγγελματικών συμφωνιών (Λαλούμης, 2015).

Λόγω των πολλών μορφών του δεν έχει δοθεί ένας ορισμός με ακρίβεια. Οι Hunziker και Kraft το 1942 προσπάθησαν να τον ορίσουν. Τον όρισαν ως «το σύνολο των φαινομένων και σχέσεων που προκύπτουν από την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού και την διαμονή μη μόνιμων κατοίκων, εφόσον αυτά δεν οδηγούν σε μόνιμη διαμονή και δεν συνδέονται με καμία κερδοσκοπική δραστηριότητα».

Για να αναλύσουμε περισσότερο την έννοια του τουρισμού μπορούμε να παραθέσουμε τα πέντε κύρια χαρακτηριστικά του τουρισμού σύμφωνα με τους Ηγουμενάκης και Κραβαρίτης (2004). Το

Διεύθυνση αλληλογραφίας:

Αικατερίνη Παναγοπούλου
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

E-mail:

katerinapanagop@hotmail.com

πρώτο χαρακτηριστικό του τουρισμού που παραθέτουν είναι πως προκύπτει ως αποτέλεσμα ατομικής ή μαζικής μετακίνησης ατόμων σε διάφορους προορισμούς προϋποθέτοντας την διαμονή τους, περισσότερες από 24ώρες με σκοπό τους την αναψυχή και την κάλυψη των επιθυμιών και αναγκών. Έπειτα αναλύουν πως οι μορφές του θα πρέπει να περιέχουν α) το ταξίδι προς τον επιθυμητό προορισμό και β) την διαμονή σε αυτόν με απαραίτητο συστατικό την διατροφή. Τονίζουν βέβαια πως το ταξίδι και η διαμονή θα πρέπει να πραγματοποιούνται σε τόπο διαφορετικό από την μόνιμη κατοικία αφού αποφασίζουν να μετακινηθούν για την ικανοποίηση τουριστικών επιθυμιών. Στη συνέχεια καταγράφουν πως η μετακίνηση των ανθρώπων σε διάφορα μέρη είναι προσωρινή, δηλαδή θα επιστρέψουν σε κάποιο χρονικό διάστημα (ημέρες, εβδομάδες, μήνες) στη μόνιμη κατοικία τους. Ένα τελευταίο χαρακτηριστικό του είναι πως επισκέπτονται τους τουριστικούς προορισμούς της αρεσκείας τους για κάποιο σκοπό. Αυτοί οι σκοποί διαφέρουν από εκείνους της μόνιμης κατοικίας ή της επαγγελματικής απασχόλησης τους.

Η ιστορία του τουρισμού

Ο τουρισμός χρονολογείται από την αρχαιότητα. Ξεκίνησε από την περιέργεια των ανθρώπων να γνωρίσουν άλλους λαούς. Πολλά στοιχεία γεωγραφικά, ιστορικά έχουν προέλθει από ταξίδια περιηγητών. Η οργάνωση ταξιδιών στην αρχαιότητα παρατηρήθηκε στην περιοχή της Ελλάδας, της Αιγύπτου και της Μεσοποταμίας (Hudman & Hawkins, 1989). Πολλές μετακινήσεις πραγματοποιούνταν επίσης μετά τις κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου που κινήθηκε προς την Ασία. Η Βενετσανοπούλου (2006) παραθέτει πως στην ξηρά είχαν ως μέσο μετακίνησης, τα υποζύγια και τις άμαξες, ενώ στην θάλασσα είχαν τα ιστιοφόρα.

Κατά την ρωμαϊκή περίοδο, ο τουρισμός αναπτύχθηκε με το άνοιγμα των ρωμαϊκών οδών που δημιουργήθηκε ένα ασφαλέστερο και ικανοποιητικό δίκτυο για τους ταξιδιώτες (Βαρβαρέσος, 2000). Κατά την μεσαιωνική περίοδο ο τουρισμός μειώθηκε λόγω των ληστειών και των συνθηκών που επικρατούσαν. Ο κυριότερος λόγος για τον οποίο μετακινούνταν ήταν ο θρησκευτικός με προορισμό τους Αγίους Τόπους. Μετά από μικρό χρονικό διάστημα άρχισαν να πραγματοποιούνται ταξίδια για τον ίδιο σκοπό και σε άλλα μέρη όπως Ρώμη, Ισπανία (Βενετσανοπούλου, 2006).

Στη συνέχεια την επόμενη περίοδο άρχισαν να αναπτύσσονται τα ταξίδια με σκοπό το εμπόριο, που οδήγησαν μέχρι την Κίνα. Κατά την διάρκεια των Παγκοσμίων πολέμων η κίνηση του τουρισμού «πάγωσε» και άρχισε να αναπτύσσεται στο τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, στο τέλος της δεκαετίας του '50 με την εμφάνισή της σύγχρονης μορφής του (Ηγουμενάκης & Κραβαρίτης, 2004).

Η ιστορική εξέλιξη του τουρισμού στην Ελλάδα

Η Ελλάδα δεχόταν συνεχώς επισκέπτες κατά την αρχαιότητα λόγω θρησκευτικών και αθλητικών σκοπών. Υπήρχαν πολλοί ναοί που τιμούσαν τους Θεούς τους (Ηρα, Δίας, Ποσειδώνας, Απόλλωνας, Αθηνά, Άρτεμης). Για την τιμήση των θεών διεξάγονταν παράλληλα και αγώνες που πολλοί ήταν αυτοί που έσπευδαν να συμμετάσχουν και να παρακολουθήσουν. Επίσης, η Ελλάδα ήταν η μητέρα των Ολυμπιακών Αγώνων που διοργανώνονταν κάθε τέσσερα χρόνια. Κατά την διάρκεια των αγώνων υπήρχαν πολλές μετακινήσεις για την διεξαγωγή τους.

Ο τουρισμός την Ελλάδα αναπτύχθηκε αργότερα λόγω των πολέμων και των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετώπιζε. Με το πέρας του Α΄ παγκοσμίου πολέμου έπρεπε οι Έλληνες να βρουν τα σύνορα και να επανέλθουν οικονομικά. Η Ελλάδα παρόλα αυτά ήταν γνωστή από την

περίοδο της Τουρκοκρατίας αφού πολλοί λόγιοι, καλλιτέχνες και περιηγητές την επισκέπτονταν. Οι φάσεις του τουρισμού που διαδέχθηκε η Ελλάδα ήταν ο εκδρομικός, ο εσωτερικός ή εθνικός και ο εξωτερικός ή διεθνής (Βενετσανοπούλου, 2006).

Η περίοδος ανάπτυξής του στην Ελλάδα ήταν από το 1893- 1910 όπου ιδρύονταν τα πρώτα εκδρομικά σωματεία. Ο εκδρομικός τουρισμός διεξαγόταν από τα αριστοκρατικά στρώματα. Μετά την επανάσταση του 1909, δημιουργήθηκε η μεσαία τάξη, όπου άρχισαν την δραστηριοποίηση τους στον εκδρομικό τουρισμό. Με την ένταξη της τάξης αυτής στην κοινωνία απέκτησε ομαδικό χαρακτήρα. Στην Ελλάδα το 1929 ιδρύθηκε η «Ελληνική Περιηγητική Λέσχη» και ο «Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού» (Ε.Ο.Τ.). Κατά την διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου οι κινήσεις των σωματείων «πάγωσαν» μέχρι το 1950 όπου την θέση του διαδέχθηκε ο εσωτερικός ή εθνικός τουρισμός (Βενετσανοπούλου, 2006).

Ο εσωτερικός ή εθνικός τουρισμός όπως αναφέρει η Βενετσανοπούλου (2006) είχε σκοπό τον φυσιολατρικό και τους λόγους υγείας αφού είχαν δημιουργηθεί γνωστά ιαματικά κέντρα υγείας. Αναπτύχθηκε με την άνθιση της οικονομικής δραστηριότητας των μεσαιών κοινωνικών στρωμάτων στην Ελλάδα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία τουριστικών κέντρων στα νησιά και στις παραθαλάσσιες περιοχές. Ο εσωτερικός τουρισμός διαρκούσε από τον Ιούλιο μέχρι τον Σεπτέμβριο πράγμα που δεν έχει μεγάλη διαφορά με την σύγχρονη μορφή του.

Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του τουρισμού

Το πρώτο μισό του 20ου αιώνα ο τουρισμός ήταν ένα φαινόμενο περιορισμένης έκτασης. Σήμερα ο τουρισμός αποτελεί ένα δυναμικό κλάδο της οικονομικής δραστηριότητας. Η μετακίνηση τουριστών σε μια ξένη χώρα σημαίνει την πληρωμή των προσφερόμενων υπηρεσιών έχοντας σαν αποτέλεσμα την τουριστική ανάπτυξή της. Στις αναπτυσσόμενες χώρες ο τουρισμός ανθίζει την οικονομία της κάθε χώρας (Ηγουμενάκης & Κραβαρίτης, 2004). Με την αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας πραγματοποιούνται επενδύσεις, σε ξενοδοχειακές μονάδες, δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας, δράττονται ευκαιρίες απασχόλησης (γεωργία, μεταφορές, εμπόριο, επικοινωνίες), ενισχύονται οι βιομηχανίες και οι εμπορικές δραστηριότητες (Βενετσανοπούλου, 2006).

Επιπλέον, με το ενδιαφέρον των ανθρώπων για τα μνημεία ιστορικού και πολιτιστικού παρελθόντος οι αρμόδιοι φορείς των περιοχών προστατεύουν να διατηρήσουν την πολιτιστική κληρονομιά αναλλοίωτη στο πέρασμα των χρόνων. Συντελεί στην διατήρηση της τοπικής παράδοσης, τη συντήρηση της λαϊκής παράδοσης, στην ενασχόληση με ξεχασμένα επαγγέλματα, στην οργάνωση φεστιβάλ, εκθέσεων, στην αναβίωση των τοπικών εθίμων και παραδόσεων (Βενετσανοπούλου, 2006). Με την μετακίνηση των ανθρώπων πραγματοποιούνται ανταλλαγές πολιτιστικών αξιών στα ήθη και έθιμα, στη γλώσσα, στις παραδόσεις. Σύμφωνα με τα παραπάνω συμπεραίνουμε πως ο τουρισμός, δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας και νέα επαγγέλματα, με αποτέλεσμα πολλοί ντόπιοι να παραμένουν στον τόπο τους (Ζαχαράτος & Τσάρτας, 1999).

Παρά τις θετικές του επιδράσεις, μπορεί να επιδρά και αρνητικά σε πολλούς τομείς της κοινωνίας. Πολλοί τουρίστες με την προσέλευσή τους σε κάποια χώρα δεν σέβονται τα έθιμα, τις παραδόσεις και τον τρόπο ζωής. Αυτό φθείρει τη δομή της και επιφέρει χαλάρωση των οικογενειακών δομών (Ζαχαράτος & Τσάρτας, 1999). Πολλοί νέοι από την προσέλευση των τουριστών ταυτίζονται και υιοθετούν νέους τρόπους συμπεριφοράς και στοιχεία εκσυγχρονισμού. Αυτό επιφέρει αλλαγές στις οικογενειακές σχέσεις, την εγκατάλειψη των παραδόσεων και το χάσιμο της αυθεντικότητάς της (Αποστολόπουλος & Σδράλη, 2006). Επίσης, επιφέρει αρνητικές

συνέπειες στους βιότοπους ή οποιαδήποτε περιοχή που τα ζώα χρειάζονται ησυχία σε μέρες αναπαραγωγή ή γέννας όπου πολλοί τουρίστες τα διαταράσσουν.

Τέλος, στην περίπτωση που οι επιχειρήσεις επεκτείνονται για να υλοποιήσουν τις ανάγκες των επισκεπτών έχουν σαν αποτέλεσμα να καταστρέφουν το φυσικό περιβάλλον (Αποστολόπουλος & Σδράλη, 2009). Με την καταστροφή όμως του περιβάλλοντος πολλές κλιματικές αλλαγές έχουν καταστροφικές συνέπειες προς αυτές. Άρα η τουριστική βιομηχανία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τους φυσικούς πόρους (Yawei & Brent, 2017).

Η επίδραση του τουρισμού στην Ελλάδα

Ο τουρισμός είναι ένας πολύ διαδεδομένος τρόπος ψυχαγωγίας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Η Ελλάδα έχει κάποια στοιχεία που συντελούν στην μετακίνηση πολλών ξένων τουριστών.

Αρχικά το κυρίως στοιχείο της που ελκύει πολλούς τουρίστες ετησίως είναι το φυσικό της περιβάλλον (Βενετσανοπούλου, 2006). Η ελληνική ομορφιά, τα τοπία, η φύση και τα νησιά της προσελκύουν το ενδιαφέρον των τουριστών είτε Ελλήνων είτε ξένων για διάφορους σκοπούς. Κάποιοι από αυτούς είναι για την γνωριμία του πολιτισμού της, αθλητικούς, παρακολούθηση γνωστών φυσικών φαινομένων, ακόμα και για την αποφυγή από την καθημερινότητα τους. Ένα άλλο επιπλέον ελκυστικό της σημείο για πολλούς είναι οι κλιματολογικές της συνθήκες. Μεγάλο ποσοστό ανθρώπων επιλέγουν ως τόπο διαφυγής τους για τις θερινές διακοπές τους μια χώρα γνωστή, για τις θάλασσες, τον ήλιο της και το κλίμα της, σαν την Ελλάδα (Λογοθέτης, 1967). Όπως καταγράφει η Βενετσανοπούλου (2006), η Ελλάδα είναι ο «ιδεώδης τόπος», αφού το κλίμα της είναι το ιδανικότερο για όλη τη διάρκεια του έτους. Η μορφολογία του εδάφους της που συνδυάζει βουνό και θάλασσα αλλά και η νησιώτικη συγκρότησή της την κατατάσσουν προνομιούχα για πολλούς τουρίστες. Ένα τελευταίο στοιχείο της είναι τα μνημεία πολιτισμού της από το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει μια ιστορία από την αρχαιότητα και χαρακτηρίζεται ως μουσείο της ιστορίας (Ηγουμενάκης & Ηγουμενάκης, 2003).

Παρά τα πλεονεκτήματα του ελληνικού τουρισμού υπάρχουν και αδύνατα σημεία. Τα μειονεκτήματα βασίζονται κυρίως στην οργάνωση γεωγραφικών και οικονομικών λόγων. Αρχικά η ελληνική βιομηχανία αποβλέπει μονόπλευρα- διεθνής τουρίστες με αποτέλεσμα, ο εσωτερικός της τουρισμός να μην είναι τόσο ανεπτυγμένος, ενώ διαθέτει εφόδια και κατάλληλες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη και των δυο ειδών τουρισμού (Βενετσανοπούλου, 2006). Επιπλέον πολλοί επιχειρηματίες στο θερινό διάστημα διακοπών των τουριστών (Ιούλιο - Αύγουστο), προσπαθούν να βγάλουν τα έσοδα τους ετησίως. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, η Ελλάδα να κατατάσσεται σε μια από τις ακριβότερες χώρες σε σχέση με άλλες ανταγωνίστριες.

Ένα επιπλέον μειονέκτημα της Ελλάδας είναι η εποχικότητα αφού η προώθησή της ως τουριστικός προορισμός γίνεται μόνο με σκοπό την προσέλκυση των τουριστών την καλοκαιρινή περίοδο, ενώ υπάρχει δυνατότητα εκμετάλλευσης των δυνατοτήτων της για όλη την διάρκεια του έτους. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα η ανταγωνιστικότητά της να μειώνεται αφού η προβολή της γίνεται μόνο για συγκεκριμένο διάστημα και για συγκεκριμένες περιοχές, όπως είναι η Αττική, τα νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου (Ηγουμενάκης & Ηγουμενάκης, 2003). Ένα τελευταίο μειονέκτημα που απομακρύνει την τουριστική κίνηση στην Ελλάδα είναι το προσωπικό των παρεχόμενων υπηρεσιών που δεν διαθέτει την κατάλληλη επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση ώστε να ικανοποιεί τις ανάγκες ή επιθυμίες των τουριστών (Βενετσανοπούλου, 2006).

Τέλος θα πρέπει να υπάρξει μια πολιτική που θα καταφύγει στην ανάπτυξη σχεδίου του τουρισμού στην Ελλάδα αφού διαθέτει πολλά στοιχεία που προσελκύουν τους τουρίστες.

Μορφές τουρισμού

Ο τουρισμός από τότε που άρχισαν οι άνθρωποι να μετακινούνται μέχρι και σήμερα έχει αναπτυχθεί αρκετά. Γι' αυτόν το λόγο και σύμφωνα με τον Λαλούμη (2015) ο τουρισμός μπορεί να αναλυθεί σε κατηγορίες. Αρχικά μπορεί να διακρίνει τον τουρισμό σύμφωνα με τον αριθμό των ατόμων που ταξιδεύουν σε: ατομικό τουρισμό και μικρό-ομαδικό τουρισμό όπου τα άτομα μπορεί να είναι άγνωστα μεταξύ τους είτε γνωστά μέλη οικογένειας ή κάποιας ομάδας. Επίσης τον κατατάσσει σε κάποιες κατηγορίες σύμφωνα με τον σκοπό του ταξιδιού. Όπως για παράδειγμα είναι ο πολιτιστικός τουρισμός που κάποιος μπορεί να εμπλουτίσει τις γνώσεις του για κάποια άλλη χώρα και να ψυχαγωγηθεί.

Στη συνέχεια λόγω του εργασιακού άγχους και της έντονης καθημερινότητας δημιουργήθηκε ο τουρισμός ψυχικής ξεκούρασης που υποδιαιρείται στον τουρισμό αναψυχής και τον ψυχαγωγικό τουρισμό. Άλλες υποδιαιρέσεις του είναι ο τουρισμός περιπέτειας και ο τουρισμός των χόμπι (Λαλούμης, 2015). Ένας ακόμη σκοπός που αναφέρει είναι ο θεραπευτικός τουρισμός που αποσκοπεί στην ιατρική περίθαλψη σε άλλες χώρες ή περιοχές που παρέχουν κατάλληλες εγκαταστάσεις. Σύμφωνα με τον Σωτηριάδη και τον Φαρσάρη (2009) καταγράφουν στο βιβλίο τους, πως όλες οι κατηγορίες που αναφέρθηκαν παραπάνω έχουν δημιουργηθεί λόγω της αναζήτησης των ατόμων για την ικανοποίηση των ενδιαφερόντων τους.

Ένας ακόμη σημαντικός σκοπός ταξιδιού που ελκύει μεγάλο ποσοστό τουριστών είναι ο αθλητικός τουρισμός που αποσκοπεί στις αθλητικές δραστηριότητες όπως σκι, ορειβασία, καταδύσεις. Τελευταίος σκοπός ταξιδιού είναι ο επαγγελματικός που διακρίνεται στον: συνεδριακό τουρισμό, στον τουρισμό εκθέσεων, στον φοιτητικό τουρισμό και στον τουρισμό επαγγελματικών αποστολών (Λαλούμης, 2015). Όλα τα παραπάνω είχαν σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού όπως: ο τουρισμός υγείας, περιπέτειας, επαγγελματικός (Σωτηριάδης & Φαρσάρης 2009).

Μια άλλη κατηγορία που διαχώρισε ο Λαλούμης (2015) τον τουρισμό είναι σύμφωνα με τα μεταφορικά μέσα όπου χρησιμοποιεί ο τουρίστας. Τουρισμός εδάφους: όταν τα χρησιμοποιούμενα μέσα ήταν τα λεωφορεία, τρένα, αυτοκίνητα. Τουρισμός ποταμών και θαλάσσης όταν πραγματοποιούνταν δρομολόγια με ιδιωτικά ή μισθωμένα γιοτ, με κρουαζιερόπλοια ή πλοία και τον αεροπορικό τουρισμό ο οποίος εκτελείται με δρομολογημένα ή μισθωμένα αεροπλάνα. Άλλη μια κατηγορία που παραθέτει στο βιβλίο του ο Λαλούμης (2015) είναι σύμφωνα με την γεωγραφική τοποθεσία του τουριστικού προορισμού σε: εθνικό ή εσωτερικό τουρισμό. Επίσης καταγράφει τον τουρισμό κατηγοριοποιώντας τον σύμφωνα με α) την ηλικία: σε τουρισμό παιδιών, νεανικό τουρισμό, τουρισμό ενηλίκων και τουρισμό υπερήλικων και β) με το φύλο και τον σεξουαλικό προσανατολισμό.

Μια άλλη σημαντική κατηγορία στην εποχή μας που αναφέρει ο Λαλούμης (2015), είναι ανάλογα με το κόστος του ταξιδιού και τον διακρίνει σε τουρισμό πολυτελείας, τουρισμό μεσαίας τάξης, τουρισμό σακιδίου. Σύμφωνα με την παραπάνω κατηγορία διακρίνει τον τουρισμό ως προς τον φορέα που καλύπτει το κόστος του τουριστικού ταξιδιού στον: ιδιωτικό τουρισμό όπου οι τουρίστες καλύπτουν μόνοι τους το κόστος και στον κοινωνικό τουρισμό όπου τα έξοδα καλύπτονται από την πολιτεία ή μεγάλες επιχειρήσεις. Επίσης τον χωρίζει σύμφωνα με το χρόνο

κατανάλωσης σε καλοκαιρινό και χειμερινό. Τέλος, σύμφωνα με την οικογενειακή κατάσταση του τουρίστα τον διέκρινε σε: οικογενειακό τουρισμό, τουρισμό ζευγαριών και τουρισμό για μόνους (Λαλούμης, 2015).

Αθλητικός τουρισμός

Ο τουρισμός από την αρχαιότητα ήταν ένας σημαντικός παράγοντας της τουριστικής ανάπτυξης. Στην Ελλάδα σκοπός πολλών μετακινήσεων ήταν οι τελετές των τιμών των θεών και οι αγώνες που διεξάγονταν προς τιμή τους (Βενετσανοπούλου, 2006). Ο σύγχρονος τουρισμός ξεκίνησε από την Αγγλία, συγκεκριμένα από τα κολέγια και τα πανεπιστήμια που διοργάνωναν αθλητικούς αγώνες. Στη συνέχεια αυτή η μορφή τουρισμού εξαπλώθηκε παγκοσμίως. Άλλο ένα στοιχείο που χαρακτηρίζει αυτή τη μορφή είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες που από το 1896 μέχρι και σήμερα καθιέρωσαν την σημερινή μορφή τους (Σφακιανάκης, 2000). Αυτή η μορφή είναι η σύνδεση μεταξύ αθλητισμού και τουρισμού που αποσκοπεί στις μετακινήσεις από τον τόπο κατοικίας τους σε άλλες πόλεις, χώρες για να ικανοποιήσουν τα ενδιαφέροντά τους.

Ο αθλητικός τουρισμός προσελκύει ανθρώπους διαφόρων ηλικιών και εθνικοτήτων. Πλέον έχει αναπτυχθεί σε όλες τις κοινωνικές ομάδες ακόμα και σε άτομα με αναπηρία αφού προσφέρει ενθουσιασμό και μέσα από την άσκηση κάποιος διαμορφώνει προσωπικότητα. Σύμφωνα με την τυπολογία του τουρίστα ο αθλητικός τουρισμός διακρίνεται σε δύο κατηγορίες: την ενεργητική και την παθητική. Η συμμετοχή και η παρακολούθηση σε αθλητικές δραστηριότητες αποτελούν βασικό συστατικό της τουριστικής κίνησης. Η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού μπορεί να επιφέρει την άμβλυνση της τουριστικής περιόδου και την προβολή ενός τόπου (Βενετσανοπούλου, 2006).

Ο αθλητικός τουρισμός μπορεί να διακριθεί σε κατηγορίες : τον τουρισμό άθλησης και άσκησης, τον τουρισμό αθλητικών γεγονότων και τον πολιτιστικό – αθλητικό τουρισμό. Υπάρχει και άλλη μια κατηγοριοποίηση του αθλητικού τουρισμού σύμφωνα με τον Αποστολόπουλο και Σδράλη (2009). Τον διαχωρίζουν στις εξής κατηγορίες: τον τουρισμό μετακίνησης φιλάθλων, τον τουρισμό αθλητών για προπονήσεις εκτός έδρας και την άθληση τουριστών που δραστηριοποιούνται ευκαιριακά. Επίσης παραθέτουν την ενασχόληση των τουριστών στις δραστηριότητες του. Τις διακρίνουν σε : «κλασικά σπορ», δραστηριότητες βουνού, δραστηριότητες νερού, δραστηριότητες αέρα.

Τέλος, ο αθλητικός τουρισμός στην Ελλάδα δεν είναι τόσο ανεπτυγμένος παρά την φύση και τις κλιματολογικές της συνθήκες που τον ευνοούν. Όμως τα τελευταία χρόνια, πολλοί είναι αυτοί που επισκέπτονται τα χιονοδρομικά κέντρα για χειμερινές δραστηριότητες.

Χειμερινός τουρισμός

Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί από τους μελετητές τουρισμού και την τουριστική βιομηχανία μια «στροφή» των ενδιαφερόντων των ανθρώπων σε ειδικές μορφές τουρισμού (Σωτηριάδης, Φαρσάρη, 2009). Ο σύγχρονος τουρίστας-επισκέπτης σύμφωνα με τους Κοκκώσης, Τσάρτας, Γκίμπα (2011) έχει διαμορφώσει τον ελεύθερο χρόνο του ώστε να διαθέτει μικρότερες περιόδους, διάσπαρτες κατά την διάρκεια του έτους για αναψυχή και όχι σε μια ενιαία χρονική περίοδο, όπως το παρελθόν. Αυτό τον συναρπάζει περισσότερο λόγω ότι αναζητεί νέες εμπειρίες σε διαφορετικές χρονικές στιγμές σε συνδυασμό άλλων δραστηριοτήτων.

Ο χειμερινός τουρισμός είναι απλά η ονομασία της κατηγορίας εκείνων των μορφών τουρισμού, που έχουν κοινό χαρακτηριστικό ότι αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια του χειμώνα, όταν δηλαδή στον τουριστικό προορισμό επικρατεί χειμώνας (Αποστολόπουλος & Σδράλη, 2009). Ο τουρισμός

των χειμερινών σπορ είναι το σύνολο των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, ορεινή για την ακρίβεια σε συνδυασμό με τις κλιματολογικές συνθήκες, 0° Κελσίου ή κάτω από το μηδέν με πολύ χιόνι (Ηγουμενάκης & Κραβαρίτης, 2004).

Χαρακτηριστικά που επιδρούν στην επίσκεψη των ατόμων στα χιονοδρομικά κέντρα είναι το χιόνι, το τοπίο και η προσβασιμότητα (Little & Needham, 2011). Στις μέρες μας έχει σημειωθεί αύξηση της θερμοκρασίας και συνεπώς μείωση των χιονοπτώσεων, που έχουν ως συνέπεια την μείωση της βιομηχανίας του τουρισμού (Damma, Greuellb, Landgrenc, Pretenthalera, 2016).

Οι κλιματικές αλλαγές έχουν επιφέρει σοβαρές επιπτώσεις στην δραστηριοποίηση των ατόμων σε χειμερινά αθλήματα είτε οργανώνοντας ταξίδια για αναψυχή, είτε για την παρακολούθηση, είτε για την συμμετοχή σε αγώνες. Επίσης παρατήρησαν πως η ζήτηση για μετακινήσεις τροποποιείται ανάλογα με την ποσότητα χιονιού και μειώνεται με την αύξηση της θερμοκρασίας και τις μεταβολές των τιμών (Englin & Moeltner, 2004). Ο χειμερινός τουρισμός θα επηρεαστεί σημαντικά από τις μελλοντικές αλλαγές του κλίματος του πλανήτη. Κάποιες συνέπειες θα είναι η μείωση την χειμερινής διάρκειας λόγω των χιονοπτώσεων. Επίσης θα μειωθεί το ποσοστό επισκεψιμότητας στα χιονοδρομικά με χαμηλό υψόμετρο και γεωγραφικό πλάτος (Yang & Wan, 2010).

Λόγω των οικονομικών αλλαγών, των απαιτήσεων των τουριστών και των δημογραφικών στοιχείων η τουριστική βιομηχανία άλλαξε. Γι' αυτό τον λόγο προσπάθησαν να διαφοροποιηθούν ενσωματώνοντας επιπλέον δραστηριότητες όπως snowmobile, πεζοπορία. Τέλος, ο χειμερινός τουρισμός είναι αρκετά ισχυρός στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα, αφού καλύπτει κάποιες από τις μορφές τουρισμού. Οι μορφές του χειμερινού τουρισμού είναι ο χιονοδρομικός τουρισμός, τα χειμερινά σπορ και ο τουρισμός παραχείμασης που θα αναλυθούν στη συνέχεια. Άξιο να αναφερθεί είναι πως οι μορφές του χειμερινού τουρισμού επιδρούν θετικά στην ψυχική και σωματική υγεία, υγιών ατόμων ή ατόμων με αναπηρία (Γιοβάνης, 1986).

Μορφές αθλητικού χειμερινού τουρισμού στην Ελλάδα

• Χιονοδρομικός τουρισμός

Χιονοδρομικός τουρισμός είναι ο τουρισμός που αναπτύσσεται στα χιονοδρομικά κέντρα. Τα χιονοδρομικά κέντρα είναι αθλητικές χειμερινές εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν δραστηριότητες που ικανοποιούν τους λάτρεις αυτού του είδους τουρισμού (Βενετσανοπούλου, 2006). Με την αφορμή της ενασχόλησης με τον χιονοδρομικό τουρισμό κάποιος, μπορεί να συνδυάσει κάνοντας σκι με μια περιήγηση σε κοντινά αξιοθέατα ή αρχαιολογικούς χώρους (Αποστολόπουλος & Σδράλη, 2009). Σύμφωνα με τον ετήσιο οδηγό χιονοδρομικών κέντρων της Ελλάδας (2010), έχει δεκαεννέα (19) μικρά και μεγάλα χιονοδρομικά κέντρα. Λόγω της μορφολογίας του εδάφους της και του κλίματος της απαρτίζεται από βουνά που στις κορυφές τους βρίσκονται χιονοδρομικά κέντρα. Η διάρκεια του χιονοδρομικού τουρισμού είναι από τα τέλη Δεκεμβρη μέχρι αρχές Απρίλη.

Σύμφωνα με τα ελληνικά δεδομένα κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου, τα χιονοδρομικά κέντρα δέχονται ικανοποιητικό αριθμό επισκεπτών παρά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Ο ετήσιος οδηγός χιονοδρομικών κέντρων το 2010 με έρευνα που έκανε, διαπίστωσε πως πολλοί επισκέπτες είναι αρκετά ευχαριστημένοι με τις υπηρεσίες που παρέχονταν στο εκάστοτε χιονοδρομικό κέντρο. Ο μέσος όρος της αξιολόγησης όλων των χιονοδρομικών κέντρων ανέρχεται 3/5. Όλα τα χιονοδρομικά κέντρα με τις πίστες που διαθέτουν μπορούν να προσαρμοστούν στα

επίπεδα κάθε επισκέπτη είτε αρχάριου είτε προχωρημένου. Τα τελευταία χρόνια έχουν ξεκινήσει την αναβάθμιση των αναβατήρων και να προσθέτουν άλλες δραστηριότητες χιονιού που μπορούν να κάνουν οι επισκέπτες, που γίνονται αυτόματα πιο προσιτά και προσβάσιμα.

Όσον αφορά την ποιότητα των υπηρεσιών στα χιονοδρομικά κέντρα που κεντρίζει το ενδιαφέρον των επισκεπτών κάθε χρόνο είναι ο χρόνος ανάβασης, η ποιότητα χιονιού, πιστών και το κόστος (των ενοικιάσεων εξοπλισμού, το ημερήσιο πάσο αναβατήρων και των προϊόντων του σαλέ). Λόγω των δύσκολων οικονομικών στις μέρες μας, επιζητούν προσιτές τιμές και ποιότητα υπηρεσιών. Δηλαδή μια φιλική υποδοχή, εξυπηρέτηση, καθαρές και ωραίες εγκαταστάσεις, ενδιαφέρον περιβάλλον. Στη συνέχεια, στο πέρας κάποιας δραστηριότητας οι επισκέπτες έχουν επιπλέον προσδοκίες. Κάποιες από αυτές μπορεί να είναι υπηρεσίες σίτισης, διαμονής, γνωριμία με την ευρύτερη ενδοχώρα και τον πολιτισμό (Βενετσανοπούλου, 2006).

Για την σωστή λειτουργία ενός χιονοδρομικού κέντρου θα πρέπει ο επιχειρηματίας, το προσωπικό και οι επισκέπτες να είναι ενημερωμένοι πλήρως για τις καιρικές συνθήκες και να διαθέτουν τον απαραίτητο εξοπλισμό. Μια ακόμη παροχή που θα διευκολύνει τους τουρίστες ως προς την εύκολη δραστηριοποίηση τους σ' αυτό είναι η τοποθέτηση ενημερωτικών πληροφοριών και χαρτών σε κάθε αναβατήρα (Γιοβάνης, 1986). Τέλος, για την σωστή λειτουργία θα πρέπει και οι επισκέπτες να σέβονται τον χώρο και να ακούν με προσοχή τους υπεύθυνους του εκάστοτε χιονοδρομικού και για τη δική τους ασφάλεια.

Χειμερινά σπορ

Τα τελευταία χρόνια τα χειμερινά σπορ προσελκύουν όλο και περισσότερους ανθρώπους. Για να πραγματοποιηθούν απαιτούν ορεινή και χιονισμένη περιοχή σε συνδυασμό με χαμηλές θερμοκρασίες από 0° Κελσίου ή και χαμηλότερες για την διατήρηση του χιονιού. Επιπλέον, για την επίτευξη τους θα πρέπει να υπάρχουν και οι κατάλληλες υποδομές όπως για παράδειγμα οργανωμένα χιονοδρομικά κέντρα με σαλέ, σχολές εκμάθησης σκι, καλή συντήρηση των πιστών για όλα τα επίπεδα επισκεπτών, μεταφορά από και προς τα χιονοδρομικά από τα κοντινότερα μεγάλα αστικά κέντρα (Ηγουμενάκης, Κραβαρίτης, 2004). Παράλληλα απαιτούν συγκεκριμένους παράγοντες όπως είναι η μορφολογία του εδάφους, το ποσοστό των δασών, οι συνθήκες χιονιού.

Τα χειμερινά σπορ επιδρούν θετικά αλλά και αρνητικά στον άνθρωπο. Αρχικά θα γίνει λόγος για τις θετικές τους επιδράσεις. Λόγω της καθημερινότητας των σύγχρονων ανθρώπων αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα στην υγεία τους. Τα χειμερινά σπορ έχουν την δυνατότητα με την ανάπτυξη της κινητικότητας σε μεγάλη διάρκεια, ο συνδυασμός των κινήσεων, η μεγάλη ποσότητα οξυγόνου, η επαφή με τη φύση και η καλή διάθεση να επιδρούν θετικά σωματικά αλλά και πνευματικά.

Στη συνέχεια, με την ενασχόληση κάποιου με τα χειμερινά σπορ μπορεί όταν επικρατούν δύσκολες καιρικές συνθήκες, να χάσει τον προσανατολισμό του και να εγκλωβιστεί. Σε συνδυασμό με την χαμηλή θερμοκρασία μπορεί να πάθει κρυοπαγήματα ή εγκαύματα. Το βασικό στοιχείο πολλών επισκεπτών που τους οδηγεί σε τραυματισμούς είναι ο φόβος. Κάποια άλλα στοιχεία είναι η υπερεκτίμηση των δεξιοτήτων, η έλλειψη γνώσης, εμπειρίας και τεχνικής με αποτέλεσμα να προκαλέσουν τον τραυματισμό κάποιου άλλου ή και του ίδιου και κάποιες φορές να είναι θανάσιμοι (Γιοβάνης, 1986).

Με τα χειμερινά σπορ μπορούν να ασχοληθούν όλες οι ηλικιακές ομάδες από την νηπιακή έως και την τρίτη ηλικία. Επιπλέον μπορούν να ασχοληθούν και άτομα με κινητικές ή νοητικές δυσκολίες αφού βοηθούν στην ψυχική και σωματική υγεία. Παράλληλα με την ανάπτυξη της

τεχνολογίας και της τεχνικής τους δίνεται η ευκαιρία συμμετοχής στις ευπαθής ομάδες σε τουριστικό αλλά και σε αγωνιστικό επίπεδο. Τα χειμερινά αθλήματα διεξάγονται σε όλο τον κόσμο και χωρίζονται σε Ολυμπιακά και μη Ολυμπιακά αγωνίσματα. Στην Ελλάδα συγκεκριμένα, κάποιος μπορεί να ασχοληθεί με την τουριστική και την αγωνιστική χιονοδρομία. Οι δραστηριότητες που μπορεί να ασχοληθεί είναι το σκι αντοχής, το διάθλο, το snowmobile, την αναρρίχηση σε πάγο, την ορειβασία και μια νέα τάση, εμπνευσμένη από την θάλασσα, το snow kiting (<http://www.iefimerida.gr/news/10-enallaktika-heimerina-spor-poy-prepei-na-dokimasete>). Τέλος, οι βασιλιάδες των χειμερινών σπορ είναι το σκι και η χιονοσανίδα (snowboard).

Χιονοδρομία (σκι)

Η λέξη νορβηγικής καταγωγής «σκι» όπου έχει γίνει και διεθνής ονομασία της χιονοδρομίας προήλθε από την Σκανδιναβία λόγω των πολλών χιονοπτώσεων. Κατασκεύασαν τα πρώτα χιονοπέδιλα με σκοπό την μετακίνησή τους, ήταν κοντά, φαρδιά και χωρίς ελαστικότητα. Στο δέσιμο του ποδιού υπήρχε μια χαραγμένη υποδοχή στη μέση του σκι (Γιοβάνης, 1986). Το 1713 χρησιμοποιήθηκαν τα πρώτα μπατόν και ήταν η αρχή της εξέλιξης του αθλήματος.

Στη συνέχεια τα ξύλινα πέδιλα παραχώρησαν τη θέση τους στα σκι που ήταν φτιαγμένα από εργοστάσια και έδωσαν τη δυνατότητα στους σκιερ να εξελίξουν την τεχνική τους (Glennie, DeRocco, Vandergrift, 1997). Το 1914 αποφασίστηκε η χιονοδρομία να ανήκει στο πρόγραμμα των Ολυμπιακών Αγώνων και το 1924 ιδρύθηκε η Διεθνής Ομοσπονδία Χιονοδρομίας- F.I.S. (Federation International de Ski) (Γιοβάνης, 1986). Με την χιονοδρομία μπορούν να ασχοληθούν όλοι ανεξαρτήτως ηλικίας αλλά και άτομα με αναπηρία. Την χρησιμοποιούν επίσης ως μέσο προπόνησης για άλλα αθλήματα στην περίοδο προετοιμασίας των αθλητών.

Τα ολυμπιακά αθλήματα της χιονοδρομίας με βάση τον Γιοβάνη (1986) είναι η κλασική χιονοδρομία που εμπεριέχει τους δρόμους αντοχής, τα άλματα από βατήρα, το κλασικό διάθλο, το διάθλο με σκοποβολή και τη χιονοδρομία καταβάσεων (την τεχνική, την γιγαντιαία και την ελεύθερη κατάβαση). Επίσης, υπάρχουν και αγωνίσματα που δεν εντάσσονται στα Ολυμπιακά όπως είναι η καλλιτεχνική χιονοδρομία, το βαρύ έλκρηθο και τα άλματα πάνω από 90μ. (Γιοβάνης, 1986).

Το σκι έκανε την εμφάνισή του στην Ελλάδα το 1928. Οι πρώτοι αγώνες έγιναν στην Πάρνηθα το 1932 και το 1935 ιδρύθηκε η Ελληνική Ομοσπονδία Χιονοδρομίας και Ορειβασίας (Ε.Ο.Χ.Ο) και στη συνέχεια μετονομάστηκε σε Ελληνική Ομοσπονδία Χιονοδρομίας (Ε.Ο.Χ.). Τέλος, ο Γιοβάνης (1986) μας παραθέτει πως η πρώτη ελληνική συμμετοχή σε Ολυμπιακούς Αγώνες έγινε το 1952, στο Όσλο της Νορβηγίας. Στην Ελλάδα, σήμερα διεξάγονται τα αγωνίσματα κλασικής χιονοδρομίας, της χιονοδρομίας καταβάσεων και του διάθλου με σκοποβολή.

Snowboard (χιονοσανίδα)

Το snowboard όπως είναι παγκοσμίως γνωστό σαν ορολογία έκανε την εμφάνισή του τη δεκαετία του 1960, ξεκινώντας από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (ΗΠΑ). Το snowboard είναι μια εμπνευση από το σερφινγκ με σκοπό να «δαμάσουν» τα κύματα. Στη συνέχεια οι βόρειοι λαοί εφηύραν το snowboard, εκμεταλλευόμενοι τις συνθήκες που διέθεταν, βουνά με πολύ χιόνι και πάγο, κατασκεύασαν μια σανίδα για να το εξασκούν.

Το 1929, ο M.J. "Jack" Burchett ανακάλυψε την πρώτη χιονοσανίδα κόβοντας μια σανίδα κόντρα-πλακέ. Το πρώτο snowboard ήταν ξύλινο, χωρίς δέστρες και είχε ένα σκοινί στο μπροστά μέρος του. Πλέον η σύγχρονη μορφή της σανίδας είναι με σύγχρονα και πιο ανθεκτικά υλικά. Το

skateboard και το σερφινγκ λόγω ότι έχουν παρόμοια τεχνική, μπορούν να θεωρηθούν ως μέσο ξηρής προπόνησης του snowboard.

Στα πρώτα χρόνια δράσης του, απαγορευόταν η ενασχόληση κάποιου με το άθλημα αυτό στα χιονοδρομικά κέντρα. Το θεωρούσαν κατώτερο αφού είχε έναν «παιχνιδιάρικο» και πρωτόγνωρο χαρακτήρα, σε αντίθεση με το σκι που το χαρακτήριζαν αριστοκρατικό. Σήμερα, όλα τα χιονοδρομικά κέντρα επιτρέπουν την είσοδο σε όλους τους αυτούς που ασχολούνται με το άθλημα και διαθέτουν πάρκα με βατήρες, ράμπες, σωλήνες για να κάνουν «κόλπα» (timbertrail.gr).

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μεγάλη ζήτηση για μαθήματα και όλο και περισσότεροι λάτρεις του χιονιού δοκιμάζουν το άθλημα αυτό. Το snowboard έχει ραγδαία εξέλιξη στην τεχνική αλλά και στον εξοπλισμό του. Ο πρώτος αγώνας χιονοδρομίας με σανίδες έγινε το 1982 στο Vermont. Το 1994 ιδρύθηκε η Διεθνής Ένωση Snowboard (ISA) (timbertrail.gr). Σε ελληνικό επίπεδο η Ελληνική Ομοσπονδία Χιονοδρομίας (Ε.Ο.Χ.) άρχισε την οργάνωση τμημάτων εκμάθησης και αγώνων σε εθνικό επίπεδο με συμμετοχές και σε διεθνή επίπεδο. Το 1998, το snowboard συμπεριλήφθηκε στους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες. Περιλαμβάνει τρία αγωνίσματα που συμμετέχουν και άντρες και γυναίκες: μισός σωλήνας (halfpipe), παράλληλο γιγαντιαίο σλάλομ σε ζευγάρια και χιονοσανίδα κρος (Marquardt, 2008).

Με την καθιέρωση του snowboard ως χειμερινό άθλημα δημιουργήθηκαν διάφορα στιλ. Το καθένα περιλαμβάνει ειδική τεχνική όμως, υπάρχει αλληλοεπικάλυψη μεταξύ τους. Τα πιο συνηθισμένα είναι η ελεύθερη διαδρομή (free ride), το ελεύθερο στυλ (freestyle) και οι ελεύθερες στροφές (free carve). Στο αγωνιστικό του μέρος περιλαμβάνει ακροβατικές φιγούρες- άλματα, στον αέρα με κινήσεις χεριών και ποδιών, περιστροφές σε όλους τους άξονες του αναβάτη. Οι αναβάτες έχουν την συνοδεία μουσικής που μπορούν να επιλέξουν οι ίδιοι (Marquardt, 2008). Τέλος, κάθε χρόνο πραγματοποιούνται υψηλού επιπέδου αγώνες όπως οι Ολυμπιακοί αγώνες, οι Χειμερινοί αγώνες X που πολλοί είναι αυτοί που σπεύδουν να συμμετάσχουν αλλά και να τους παρακολουθήσουν αφού προσφέρουν ένα θέαμα που ανεβάζει την αδρεναλίνη (timbertrail.gr).

Τουρισμός Παραχείμασης

Ο τουρισμός παραχείμασης είναι οι δραστηριότητες των ατόμων που κατά την διάρκεια της χειμερινής περιόδου πηγαίνουν σε άλλες χώρες για μικρό ή μεγάλο διάστημα. Ψάχνουν ένα φιλικό περιβάλλον γι' αυτούς, με ήπιο κλίμα για να αποφύγουν τις αντίξοες συνθήκες που επικρατούν στην μόνιμη κατοικία τους. Την εποχή του καλοκαιριού πηγαίνουν σε δροσερότερες και την εποχή του χειμώνα σε θερμότερες. Αυτή η οργανωμένη μαζική μετακίνηση των ατόμων δίνει την δυνατότητα να λύσει το πρόβλημα της εποχικότητας (Αποστολόπουλος & Σδράλη, 2009).

Τα άτομα που επιλέγουν αυτή τη μορφή τουρισμού είναι άτομα τρίτης ηλικίας που έχουν σταθερό εισόδημα, προβλήματα υγείας και ελεύθερο χρόνο αφού δεν εργάζονται (Ηγουμενάκης & Κραβαρίτης, 2004). Άλλες κατηγορίες ατόμων που επιλέγουν αυτή τη μορφή τουρισμού είναι οι ελεύθεροι επαγγελματίες, εισοδηματίες και οι ανεξάρτητοι οικονομικά χωρία οικογενειακές υποχρεώσεις. Για να ευνοηθεί αυτό το είδος τουρισμού θα πρέπει οι τιμές των τουριστικών πακέτων να είναι χαμηλές.

Στη συνέχεια, στην Ελλάδα πολλοί ξένοι παραχειμάζουν στις νότιες περιοχές αλλά και στα νησιά λόγω του ήπιου και ζεστού κλίματός τους. Με αυτή τους την επιλογή, ενισχύουν την οικονομική κατάσταση των ντόπιων αφού φτιάχνουν ή αγοράζουν εξωτικές κατοικίες. Τέλος, θα πρέπει να δοθούν επιδοτήσεις από ειδικά προγράμματα για να βελτιωθεί η υποδομή και ανωδομή για την κάλυψη των εξόδων των κατοικιών αυτών (Σφακιανάκης, 2000).

Μεθοδολογία

Για την παρούσα εργασία έγινε αναζήτηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας από ελληνικά και ξενόγλωσσα βιβλία. Ανακτήθηκαν άρθρα και βιβλία από την βάση δεδομένων Science Direct. Επίσης, για την συγγραφή της εργασίας χρησιμοποιήθηκαν οι λέξεις κλειδιά “tourism”, “forms of tourism”. Αυτές οι λέξεις κλειδιά είχαν σαν αποτέλεσμα να ανακτηθούν επιστημονικά άρθρα και βιβλία. Στη συνέχεια λόγω ότι πολλά απορρίφθηκαν αφού απείχαν από την θεματική της συγκεκριμένης εργασίας προστέθηκαν οι λέξεις κλειδιά “winter tourism” και “Greek tourism”. Επιπλέον, ανακτήθηκαν ελληνόγλωσσα βιβλία από την βιβλιοθήκη του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου, της Σχολής Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού. Τέλος, πάρθηκαν επιπλέον στοιχεία από χειμερινούς ταξιδιωτικούς οδηγούς της Ελλάδας.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας βιβλιογραφικής εργασίας ήταν να διερευνήσει την ανάπτυξη ή μη του αθλητικού χειμερινού τουρισμού στην Ελλάδα. Επιπλέον, ο σκοπός της ήταν να καταγράψει την υλικοτεχνική υποδομή όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών αναψυχής του χιονοδρομικού αθλητικού τουρισμού στην Ελλάδα.

Συζήτηση

Ο χειμερινός τουρισμός στην Ελλάδα παρά το κλίμα της που είναι ευνοϊκό για την ανάπτυξή του δεν είναι τόσο ανεπτυγμένος όπως στο εξωτερικό. Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια ανάπτυξη με μελλοντική ανοδική πορεία. Τα 21 χιονοδρομικά που διαθέτει η Ελλάδα παρά το μέγεθός της είναι ικανοποιητικός αριθμός. Οι μήνες λειτουργίας τους είναι κατά μέσο όρο από Δεκέμβρη μέχρι αρχές Απριλίου. Δέχονται χιλιάδες επισκέπτες όπου δίνουν την δυνατότητα να μειώσουν την εποχικότητα. Τα περισσότερα έχουν σύγχρονο εξοπλισμό, αλλά υστερούν στο προσωπικό και στην μετακίνηση από και προς σ' αυτά.

Επίσης, ο εξοπλισμός που διαθέτουν είναι ανεπαρκής αφού πολλά μηχανήματα δεν λειτουργούν επαρκώς και δεν μπορούν να προσφέρουν τις προσδοκώμενες υπηρεσίες. Ένα άλλο ανεπαρκές στοιχείο των χιονοδρομικών κέντρων στην Ελλάδα είναι το ανεπαρκές οδικό δίκτυο που δημιουργεί προβλήματα στην πρόσβασή τους. Επιπλέον, το προσωπικό δεν είναι πλήρως εκπαιδευμένο ή σε μερικές περιπτώσεις είναι μειωμένο έχοντας σαν αποτέλεσμα να μην εξυπηρετούν ικανοποιητικά σωστά ή γρήγορα τους επισκέπτες.

Στη συνέχεια, τα χειμερινά αθλήματα βοηθούν σωματικά και ψυχικά όλους όσους ασχολούνται με αυτά. Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί μεγάλη αύξηση στα άτομα που ενδιαφέρονται για τα χειμερινά αθλήματα. Όμως στις μέρες μας λόγω των οικονομικών προβλημάτων που υπάρχουν παγκοσμίως είναι δύσκολο να ξεκινήσει κάποιος τέτοιου είδους σπορ. Τα έξοδα είναι αρκετά για να μπορέσει κάποιος να ασχοληθεί με τα χειμερινά σπορ γι' αυτό και μειώνεται κάποιες φορές το ενδιαφέρον. Αυτό οφείλεται στα ποσοστά ανεργίας που αυξάνονται καθημερινά.

Συμπεράσματα

Η Ελλάδα, διαθέτει ένα πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό πλούτο, που πολλοί είναι αυτοί που θα ενδιαφέρονταν να γνωρίσουν όμως μένει ανεκμετάλλευτος. Γι' αυτό τον λόγο δεν μπορεί να βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση των χιονοδρομικών κέντρων επαρκώς. Η Ελλάδα είναι

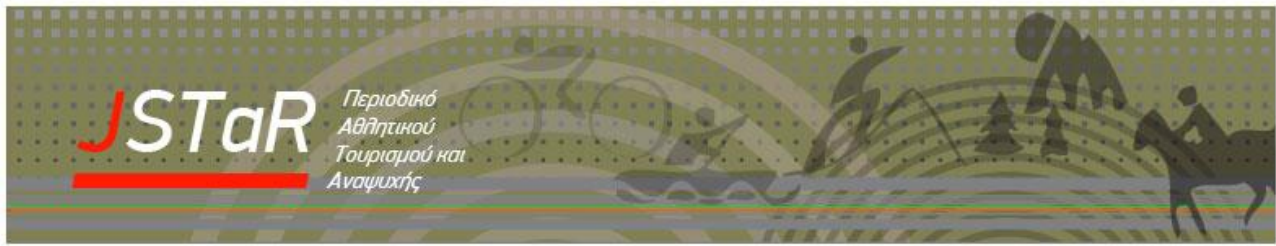
ελκυστική προς τους άλλους λαούς λόγω του ήπιου κλιματός της, όμως λόγω των οικονομικών προβλημάτων που υπάρχουν παγκοσμίως έχει μειωθεί ο τουρισμός παραχείμασης. Οι τοπικές αρχές θα πρέπει να μεριμνήσουν για την καλύτερη διαχείριση και την ανάπτυξή τους. Τέλος, θα πρέπει να προσελκύσουμε ξένους αλλά και Έλληνες πελάτες που κατευθύνονται σε χιονοδρομικά του εξωτερικού. Αυτό θα επιτευχθεί παρέχοντας υψηλότερου επιπέδου υπηρεσίες ως προς την ποιότητα αλλά και ποσότητα, εξισορροπώντας τις τιμές και εξαλείφοντας την ημιμάθεια, την στασιμότητα των εγκαταστάσεων, τα ποσοστά ανεργίας, τις ελλείψεις και την ημιμάθεια.

Βιβλιογραφία

- Αποστολόπουλος, Κ., & Σδράλη, Δ. (2009). *Εναλλακτικός και ήπιος τουρισμός υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνοεκδοτική.
- Βαρβαρέσος, Σ. (2000). *Τουρισμός και οικονομικές προσεγγίσεις*. Εκδόσεις Προπομπός β' έκδοση, Αύγουστος.
- Βενετσανοπούλου, Μ. (2006). *Η κρατική συμβολή στον τουρισμό: Εναλλακτικές μορφές τουρισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
- Γιοβάνης, Β. (1986). *Χιονοδρομία*. Αθήνα: Εκδόσεις kegraft.
- Damma, A., Greuellb, W., Landgrecn, O., & Prettenthalera, F. (2016). *Impacts of +2°C global warming on winter tourism demand in Europe*. Climate Services.
- Englin, J., & Moeltner, K. (2004). The value of snowfall to skiers and boarders. *Environmental and Resource Economics*, 29, pp. 123–136.
- Glenne, B., DeRocco, A., & Vandergrift, J. (1997). The modern Alpine ski. *Gold Regions Science and Technology*, 26(1), pp. 35-38.
- Ηγουμενάκης, Ν., & Ηγουμενάκης, Γ. (2003). Η κρίση της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας. *Τουριστική Επιστημονική Επιθεώρηση*, 1, 43 Αθήνα: Interbooks.
- Ηγουμενάκης, Ν., & Κραβαρίτης, Κ. (2004). *Τουρισμός Βασικές έννοιες*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
- Hudman, L.E. & Hawkins, E.D. (1989). *Tourism in Contemporary Society: An Introductory Text*. New Jersey: Prentice Hall.
- Hunziker, W., & Krapf, K. (1942). *Grundriss der Allgemeinen Fremdenverkehrslehre*
- Κοκκώσης, Χ. , Τσάρτας, Π. , & Γκρίμπα, Ε. (2011). *Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού: Ζήτηση και προσφορά νέων προϊόντων τουρισμού*. Εκδόσεις: Κριτική.
- Λαλούμης, Δ. (2015). *Διοίκηση τουριστικών επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Little, C., & Needham, M. (2011). Skier and Snowboarder Motivations and Knowledge Related to Voluntary Environmental Programs at an Alpine Ski Area. *Environmental Management*, 48, 895–909.
- Λογοθέτης Μ. (1967). *Προβλήματα και κατευθύνσεις τουριστικής πολιτικής*. Αθήνα.
- Marquardt, K. (2008). *Burton Snowboards is king of the hill*. US News and World Report, 19.
- Σφακιανάκης, Μ. (2000). *Εναλλακτικές μορφές τουρισμού*. Αθήνα: Έλλην.
- Σωτηριάδης, Μ., & Φαρσάρη, Ι. (2009). *Εναλλακτικές και ειδικές Μορφές τουρισμού: Σχεδιασμός Management και Marketing*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
- Yang, J., & Wan, C. (2010). Progress in Research on the Impacts of Global Climate Change on Winter Ski Tourism. [*Advances in Climate Change Research*, 1\(2\)](#), pp. 55–62.

Yawei, J., & Brent, W. (2017). Disaster collaboration in tourism: Motives, impediments and success factors. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 31, pp. 70–82.

Ζαχαράτος, Γ., & Τσάρτας, Π. (1999). *Πολιτική και Κοινωνιολογία της Τουριστικής ανάπτυξης*. τόμος Γ', Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.

Issue 15 (2019) 50-63
<http://www.jstar.gr>

The winter athletic tourism in Greece

A. Panagopoulou, I. Trigonis, G. Yfantidou

Democritus University of Thrace

ABSTRACT

Tourism has evolved since antiquity and at the end of the years various forms have been created. In Greece, summer tourism is well developed, but in recent years many are attracted to the activities of winter tourism. The aim of the paper is to explore the development of sports winter tourism in Greece and the profile of people who choose to engage in winter tourism activities. The activities of winter sports tourism are interwoven with snow and the mountain. These forms of tourism can be dealt with by all people regardless of gender and age. The degree of difficulty of the activities varies according to the physical condition of each individual. Regardless of how people deal with winter sports, climate change does not allow for a long winter season. Despite climate change, many investments have been made to grow and satisfy their visitors. Another suppressive factor that prevents many people from engaging in these sports is the economic crisis. Finally, despite all the problems of the days, Greece tends to have prospects for growth in this area.

Key words: tourism, tourism, winter tourism, Greek tourism.

Corresponding address: Aikaterini Panagopoulou
Democritus University of Thrace
E-mail: katerinapanagop@hotmail.com